

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

АТРОЩЕНКО Т.О., БОРА З.М. Духовно-моральна культура майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: до сутності поняття.....	285
АТРОЩЕНКО Т.О., БУРИШИН О.І. Культура командної роботи менеджера дошкільної освіти: соціально-педагогічні проєкції.....	287
АТРОЩЕНКО Т.О., ДИНИС І.М. теоретичні аспекти проблеми розвитку лідерських якостей майбутнього вихователя ЗДО.....	289
БАРЧІ Б. В., КУПЕЦЬ І. Ю. Психологічні особливості запам'ятовування.....	290
БАРЧІ Б. В., МАХЛИНЕЦЬ С. І. До проблеми психологічних особливостей особистості.....	292
БАРЧІ Б. В., РОЗМАН А. М. Характеристика учбово-професійної діяльності старшокласника.....	295
БАРЧІЙ М.С., МУЧИЧКА К.В. Конфліктологічна компетентність майбутнього педагога.....	296
БАРЧІЙ М.С., ФАНТА Н.М. Психологічні особливості конфліктної поведінки підлітків.....	298
BEDEVELSKA M.V. Features of training of future primary school foreign language teachers to use learning situations.....	301
БОПКО І.З. Формування індивідуального стилю педагогічного спілкування майбутніх учителів іноземної мови.....	302
БРЕЦКО І. І., ВАРГА В. С., РИЖИКОВ А. В. Причини виникнення інформаційного стресу.....	304
БРЕЦКО І. І., ВАРГА В. С., ФАЛЬЧ А. Я. Особливості мотиваційної сфери старшокласників.....	306
ВОРОНОВА О.Ю., ЯМЧУК Т.Ю. Самовдосконалення майбутнього вихователя як передумова готовності до професійної діяльності.....	308
ВОРОНОВА О.Ю., ФУЛЕЙ А.Ю. Щодо проблеми етнічної свідомості у психології.....	310
ВОРОНОВА О.Ю., ПУШКАРОВИЧ О. О. Деякі особливості емоційного вигорання старшокласників.....	312
HARAPKO V. The importance of english language competence in an academic environment for PhD-students.....	314
ДІДИК Я., В., БАРЧІЙ М.С. Умови формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців.....	316
ДЯДЧЕНКО О. В. Формування індивідуального стилю педагогічного спілкування майбутніх учителів іноземної мови.....	318
ЗІНЧЕНКО В.О. Realization of the varieties of non-verbal communication in modern english.....	320
КАЗІСТА Н. Use of educational internet resources in the process of formation of phonetic competence of future english teachers.....	322
КОЛОДНЯНСЬКА Д. The role of speaking activities in developing communicative competence.....	324
KONCHOVYCH K.T. Features of studying foreign languages in eu schools.....	326
КРАВЧЕНКО Т. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців з маркетингу у праці британських науковців.....	327
КСЕНОФОНТОВ С.С. Особистісне мотиваційно-усвідомлене сприйняття інтелігентності майбутніми фахівцями як педагогічна складова якісної освіти...	330
КУРИЛО О.Й., ГОЛЯНИЧ А.І. До проблеми формування естетичної культури майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки.....	332
КУРИЛО О.Й., ЛЕНДЕЛ Н.В. Інноваційна компетентність майбутніх учителів початкових класів: сутність поняття.....	334

3. Мельниченко О. Виховання стійкої позитивної мотивації до навчання: психологічний практикум для молодих учителів / О. Мельниченко // Психолог (Шкільний світ). – 2010. - №7. – С. 6-10.

4. Троянова Г. М. Формування мотивацій досягнень і розвиток творчих здібностей / Г. М. Троянова // Обдарована дитина. – 2010. - №5. – С. 39- 44.

5. Туріщева Л. В. Формування мотивації навчання / Л. В. Туріщева // Управління школою. - 2007. - №2. - С. 16- 26.

УДК 159.922

ВОРОНОВА О.Ю., ЯМЧУК Т.Ю.,
Мукачівський державний університет

САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Суспільство двадцятого першого століття чекає на вихователя, який володіє системою професійних знань і умінь, вміє підтримувати рівень психолого-педагогічної та фахової підготовки, знайомий з новітніми досягненнями і науково-педагогічними дискусіями на національному та світовому рівнях, прагне до постійного саморозвитку та самовдосконалення, тобто є готовим до педагогічної діяльності.

Проблемі самовдосконалення завжди приділялася велика увага філософами, психологами, педагогами. При цьому філософи (Ю. Злотников, Л. Ігнатовський, В. Донцов, В. Кисельов) розглядають питання про місце самовдосконалення в розвитку суспільства й особистості. У дослідженнях психологів (А. Бодалєв, К. Рувинський, В. Селіванов) висвітлена природа, джерела та механізми самовдосконалення.

Про готовність до педагогічної діяльності писали у своїх дослідженнях такі психологи: Г. Костюк, Н. Левітов, С. Рубінштейн, Л. Уманський та інші. В літературі феномен готовності розглядають у різних контекстах: по-перше, як психологічну установку (Д. Узнадзе); по-друге, як підготовленість до певної діяльності (М. Д'яченко, Л. Кандибович, В. Крутецький); по-третє, як інтегративну характеристику особистості (К. Безукладніков, А. Саннікова, В. Сластьонін).

Автори досліджень, присвячених вивченню готовності до професійного самовдосконалення, єдині в думці, що окреслене поняття відповідає всім ознакам готовності як синтезу властивостей особистості, що формує особливий стан до професійної діяльності та володіє всіма ознаками самого процесу самовдосконалення особистості. Так, наприклад, Є. Скворцова під готовністю до професійного самовдосконалення розуміє «особливий особистісний стан, який передбачає наявність у студента мотиваційно-ціннісного ставлення до майбутньої професійно-педагогічної діяльності, з одного боку, і з іншого – діяльності із самовдосконалення в ній як необхідної умови просування в професії» [3]. Структуру готовності вона розглядає через три взаємопов'язаних

компоненти: мотиваційний, когнітивний і вольовий.

М. Вієвська, зазначає, «Важливу роль у змісті готовності відіграє оцінний компонент. Він допомагає вихователю коригувати своє професійне ставлення, самооцінка допомагає вибрати оптимальні методи вдосконалення своєї професійної підготовки». А щодо емоційного компоненту, то дослідниця переконана, що часто молоді вихователі страждають від емоційної невідповідності, не вміють управляти своїми емоціями. Тому необхідно розвивати емоційну сферу, навчати вмінню керувати нею.

Л. Кондрашова готовність до педагогічної діяльності подає як «складне особистісне утворення, що містить ідейно-моральні та професійно-педагогічні погляди й переконання, професійну спрямованість психічних процесів, самовладання, педагогічний оптимізм, налаштованість на педагогічну працю, здатність до подолання труднощів, до самооцінки результатів даної праці, потребу в професійному самовихованні, що забезпечить високі результати педагогічної праці» [2].

На її переконання, головним у готовності вихователя є морально-психологічний аспект, який сам по собі є «складним особистісним утворенням, що зумовлює стійке бажання займатися педагогічною працею, готовністю діяти в педагогічних ситуаціях відповідно до ідейно-моральних та професійних принципів, ініціативно, самостійно й наполегливо підходити до вирішення виховних завдань, творчо використовувати професійні знання, уміння, установки як регулятор професійної поведінки».

Підхід, представлений дослідженнями Б. Ананьєва, К. Дурай-Новакової, розкриває готовність до професійної діяльності вчителя як особливий стан особистості, що виражається у внутрішній налаштованості на певну поведінку з дітьми, установкою на активні і доцільні дії у роботі з ними. Наприклад, на думку Б. Ананьєва, при оцінці готовності важливе значення набуває визначення внутрішньої сили особистості, її потенціалу та резерву, необхідних для підвищення професійної діяльності в майбутньому [1]. Це доповнення суттєво розширює межі нашого розуміння готовності майбутнього вчителя до професійної діяльності і безпосередньо виводить нас на процес професійного самовдосконалення. Складовими даного стану вчені виділяють: мотиваційний; пізнавальний; емоційний; вольовий; операційний компоненти

Вважаємо за необхідне зазначити, що більшість науковців мотиваційний компонент визначають як системоутворюючий у структурі готовності. Ми підтримуємо таку точку зору, оскільки без зацікавленості певним видом діяльності, без бажання ним займатися, неможливо набути необхідного рівня професіоналізму.

Підсумовуючи вищевказане, можна зробити висновок, що змістовий і структурний аспекти проблеми, яку ми розглядаємо, вивчало багато науковців. Усі вони одностайні в тому, що готовність до професійної педагогічної діяльності – це цілісне утворення, яке містить взаємопов'язані й взаємозалежні компоненти, що водночас можуть виступати і як самостійні частини із власною

структурою.

Література

1. Бех І.Д. Виховання особистості: / І.Д. Бех. – У 2 кн. – Кн.1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Навч.-метод. видання. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
2. Кондрашова Л.В. Моральна психологічна готовність студента до вчительської діяльності. / Л.В. Кондрашова. – Київ, "Вища школа", 1987. – 218 с.
3. Скворцова, Е.Г. Формирование у студентов педагогического вуза готовности к профессиональному самосовершенствованию Текст.: дис. . канд. пед. наук /Е.Г. Скворцова. Ярославль, 1996. - 188 с.

УДК 159.923.2:316.273

ВОРОНОВА О.Ю., ФУЛЕЙ А.Ю.,
Мукачівський державний університет

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ЕТНІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ПСИХОЛОГІЇ

Інтерес до проблем етнічної свідомості викликаний її особливим місцем серед основних компонентів етносу, що визначають характер етнічного розвитку. Явища етнічної психології стали невід'ємними компонентами у трактуванні сучасних етнополітичних процесів, які набувають актуальності й загострення в різноетнічному середовищі українського суспільства.

Дослідження етнічної свідомості необхідне для вибору оптимального шляху розвитку сучасних культурних та мовних процесів в українському суспільстві. Тому науково-теоретичне вивчення проблеми етнічної свідомості сьогодні детермінується, передусім, її громадсько-політичним значенням і розкриттям механізму практичної дії етнічної свідомості. Аналіз її історичної динаміки в процесі розвитку українського етносу необхідний для вирішення проблем сучасності.

Проблема визначення понять «етнічна свідомість» та «національна свідомість» має давню та складну історію, адже вони є одними з головних у етнопсихології. Проте досі не існує чітких однозначних визначень щодо них, часто їх ототожнюють одне з одним, а інколи трактують як синоніми.

Базуючись на загальних положеннях Л. Виготського, О. Лурії, Б. Поршнєва про суспільно-історичну природу етнічної психіки та на дослідженнях закономірностей виникнення і розвитку етнічної свідомості, проведених К. Абульхановою-Славською, В. Агеєвим, О. Асмоловим, дослідники дедалі більше зосереджують свою увагу на вивченні психологічних особливостей формування етнічної свідомості.

Проблему етнічної свідомості досліджували такі вчені, як І. Кант, І. Фіхте, Г. Гегель. Зокрема, І. Кант та І. Фіхте етнічну свідомість розглядали як певну ідеальну субстанцію – «дух, душа». У Г. Гегеля одним з етапів розвитку «самосвідомості абсолютного духу» як притаманної людині від початку «самосвідомості самого себе» є ніщо інше як «дух народу». Цей «дух» він

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>